

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

JACQUELINE KELLY

Seria CALPURNIA TATE

O DESCOPERIRE NEOBIȘNUITĂ
volumul 1

editura rao

CAPITOLUL 1

Originea speciilor

Când un tânăr naturalist începe să studieze un grup de organisme necunoscute lui, inițial este nesigur în a determina ce diferențe să ia în calcul... nu știe nimic despre suma și tipul variabilelor grupului în cauză...

DARWIN, *Originea speciilor*

Până în 1899, învățaserăm să îmblânzim întunericul, dar nu și canicula din Texas. Ne trezeam pe întuneric, cu ore bune înainte de răsărit, când orizontul era doar o dâră indigo, iar restul cerului era negru ca tăciunele. Ne aprindeam felinarele cu gaz și le căram în fața noastră ca pe niște mici aștri licăritori. Până la prânz, era de lucru cât pentru o zi întregă. Atunci, căldura ucigătoare ne alunga pe toți în casa mare, cu obloanele trase, unde ne întindeam în camerele cu tavane înalte, ca niște victime asudate. Remediu de vară obișnuit al mamei, stropirea cearșafurilor cu parfum răcoritor, funcționa doar pentru o clipă. La ora trei după-amiaza, când trebuia să ne sculăm iar, temperatura era încă ucigătoare.

Căldura era insuportabilă pentru toți locuitorii din Fentress, dar femeile erau cele care sufereau cel mai mult în corsetele și jupoanele lor. (Eu eram încă prea mică pentru

această anume formă de tortură feminină.) Își scurtau întrevederile și oftau încontinuu, blestemau căldura și pe bărbații lor, pentru că le târâseră în Caldwell ca să planteze bumbac și nuci pecan și să crească vite. Mama renunțase pentru o vreme la accesoriile sale pentru păr, care includeau un breton fals și o meșă din păr de cal, platforme pe care, în fiecare zi, construia din propriul păr un munte elaborat. În zilele în care nu aveam musafiri, își băga capul sub cișmeaua din bucătărie și o lăsa pe bucătăreasa noastră, Viola, să toarne apă până era udă learcă. Ni se interzisesse prin ordine clare să ne amuzăm văzând această priveliște inedită. Pe măsură ce mama renunța la demnitatea ei în fața căldurii, am descoperit (și tata de asemenea) că era de preferat să ne ferim din calea ei.

În vara aceea aveam șapte ani. Eram singura fată într-o familie cu șapte copii. Vă puteți imagina o situație mai rea? Numele meu este Calpurnia Tate, dar pe atunci toată lumea îmi spunea Callie Vee. Eram la mijloc, între trei frați mai mari – Harry, Sam Houston și Lamar – și trei frați mai mici – Travis, Sul Ross și bebelușul Jim Bowie, căruia îi spuneam J.B. Băieții mai mici reușeau să doarmă la prânz, culcați uneori claie peste grămadă precum niște cățeluși transpirați. Bărbații care veneau de la câmp și tatăl meu, odată întors de la biroul său de la fabrica de bumbac, dormeau de asemenea, dar mai întâi se stropeau pe veranda adormită cu găleți din tablă pline cu apă călâie de fântână, pentru ca apoi să cadă răpuși în paturile din frânghii.

Da, căldura era îngrozitoare, dar în același timp mi-a adus libertatea. În vreme ce restul familiei se foia și moțâia, eu îmi croiam drum în secret spre malul râului San Marcos și mă bucuram de zilele lipsite de școală, fără frații mei băgăcioși și fără mama. Nu primisem permisiunea să fac asta, dar nimeni nu-mi spusese să n-o fac. Am scăpat fără să fiu prinsă pentru că aveam camera mea la capătul holului, deși frații mei stăteau

la un loc și cu siguranță m-ar fi pârât într-o clipită. Din câte îmi puteam da seama, asta era singurul avantaj de a fi fată.

Între casa noastră și râu era o parcelă de cinci pogoane de sălbăticie, cu plante care creșteau după voia lor. În mod normal ar fi fost un calvar să-mi croiesc drum prin ea, dar clienții obișnuiți – câini, căprioare, frați – făcuseră o potecă îngustă printre toate tufele acelea îngrozitoare și țepoase care erau cât mine de înalte și care mi se agățau în păr și de șorț în vreme ce mă strecuram printre ele. Apoi mă dezbrăcam și făceam pluta pe spate, învăluită numai în cămașa de corp care tremura ușor în jurul meu din cauza curenților râului, bucurându-mă de răcoarea apei care curgea pe lângă mine. Eram ca un nor al râului, rotindu-mă încet în vârtejurile apei. Mă uitam în sus la pupele omizilor care atârnavă în frunzișul luxuriant al stejarilor aplecați peste râu. Păreau să mă imite, plutind în propriile lor bule de țesătură pe fundalul cerului turcoaz.

În acea vară, toți bărbații, cu excepția bunicului meu, Walter Tate, își tăiaseră părul scurt și își răsuseră bărbile și mustățile. În prima săptămână, până ne-am obișnuit cu bărbiile lor palide și slabe, arătau ca niște salamandre dezbrăcate și oarbe. În mod ciudat, bunicul nu era deranjat de căldură, în ciuda bărbii lui bogate și albe, care îi ajungea până pe piept. Susținea că asta se datorează faptului că era un bărbat cu obiceiuri clare și moderate, care nu servea niciodată whisky înainte de prânz. Haina lui veche și mirositoare, cu coadă de rândunică, era complet în afara modei la momentul acela, dar nici nu se gândea să se despartă de ea. Deși menajera noastră SanJuanna o freca regulat cu benzen, haina își păstra mereu mirosul de mucegai și acea culoare ciudată care nu era nici negru, nici verde.

Bunicul locuia sub același acoperiș cu noi, dar era o prezență mai degrabă încetoșată. De multă vreme lăsase

afacerile familiei pe mâna singurului său fiu, tatăl meu, Alfred Tate, și își petrecea zilele ocupându-se de „experimente” în „laboratorul” său din spatele casei. Laboratorul era doar un hambar vechi, în care, odată, dormeau sclavii. Când nu se afla în laborator, era ori pe afară căutând specimene, ori aplecat asupra vreunei cărți într-un colț obscur al bibliotecii, acolo unde nimeni nu îndrăznea să îl deranjeze.

Am întrebat-o pe mama dacă îmi pot tăia părul, care îmi atârna într-o coadă groasă și udă pe spate. Mi-a răspuns că nu, n-avea chef să mă vadă alergând ca un sălbatic. Mi s-a părut complet nedrept, asta ca să nu mai zic despre căldură. Așa că am născocit un plan: să tai câte doi centimetri de păr în fiecare săptămână – doar atât – astfel încât mama să nu vadă. Nu ar fi observat pentru că urma să mă camuflez cu bune maniere. Când mă deghizam într-o domnișoară cumsecade, de cele mai multe ori scăpam de atenția ei directă. De obicei era copleșită de treburile obișnuite ale casei și de zarva neîn-cetată a fraților mei. Nu ați crede cât haos și câtă gălăgie pot face șase frați. În plus, căldura îi agrava durerile de cap și așa amețitoare, și avea nevoie de o lingură întreagă din *Amestecul de Legume* al Lydiei Pinkham, cunoscut ca fiind *Cel Mai Bun Purificator de Sânge pentru Femei*.

În acea noapte, am luat o pereche de foarfece pentru broderie și, cu emoție și inima bătându-mi puternic, am tăiat primii centimetri. Am privit smocul de păr moale din palmă. Mă străduiam să-mi îmbrățișez viitorul din strălucitorul Secol Nou, care era la doar câteva luni distanță. Mi se părea că era un moment cu adevărat măreț. În noaptea aceea nu am dormit deloc bine, gândindu-mă cu frică la dimineața următoare.

A doua zi am coborât la micul dejun ținându-mi răsu-flarea. Clătitele cu pecan aveau gust de carton. Și știți ce s-a întâmplat? Absolut nimic. Nimeni nu a observat câtuși de puțin. Asta m-a liniștit, dar mi-am zis „Ei bine, nu așa e mereu

în familia asta...?” De fapt, nimeni nu a observat nimic decât patru săptămâni și opt centimetri mai târziu când, într-o dimineață, bucătăreasa noastră Viola mi-a aruncat o privire pătrunzătoare. Dar nu a spus nimic.

Pe la jumătatea lui iunie a fost atât de cald, încât mama, în timpul cinei, a lăsat stinse lumânările din candelabru. Ba mai mult, ne-a scutit pe Harry și pe mine de lecțiile de pian pentru două săptămâni. Ceea ce era destul de bine. Harry transpira peste clape, așa că pe la *Menuet în Si* partitura era neclară. Nimic din ceea ce încercau mama sau SanJuanna nu reușea să redea strălucirea fildeșului. În plus, profesoara noastră de muzică, doamna Brown, era o fosilă, iar calul ei decrepit trebuia să-i tragă căruța cinci kilometri, tocmai din Praire Lea. Probabil că s-ar fi prăbușit amândoi pe drum și ar fi trebuit uciși. Dacă ne gândim puțin, ne era o idee tocmai rea.

Tata, aflând că vom pierde lecțiile, a spus:

– Mai bine așa. Un băiat are nevoie de lecții de pian așa cum un șarpe are nevoie de o fustă cu volane.

Dar mama nici nu voia să audă. Își dorea ca Harry, la șaptesprezece ani, cel mai mare băiat al ei, să devină un gentleman. Plănuia ca la împlinirea vârstei de optsprezece ani să îl trimită la universitate, în Austin, la optzeci de kilometri distanță. Conform articolelor de ziar, la universitate erau cinci sute de studenți, dintre care șaptesprezece domnișoare, cu însoțitorii lor, la Școala de Arte Liberale (de unde aveai de ales între muzică, engleză sau latină). Planul tatei era diferit; el voia ca Harry să devină om de afaceri și, într-o bună zi, să preia fabrica de bumbac, livezile de pecan și să se alătore masonilor, la fel cum făcuse și el. Totuși, tata nu părea să creadă că lecțiile de pian sunt o idee rea pentru mine, asta presupunând că se gândise vreun pic.

Pe la sfârșitul lui iunie, *Indicatorul de Fentress* raporta o temperatură de 41°C pe stradă, în fața biroului ziarului. Nu

menționa însă care era temperatura la umbră. M-am întrebat de ce nu, de vreme ce niciun om întreg la cap nu ar fi stat mai mult de o secundă în soare, poate numai ca să descopere cea mai iute cale spre următorul petic de umbră, fie el sub un copac, șopron sau chiar un cal. Mi se părea că pentru locuitorii orașului ar fi fost mult mai utilă temperatura de la umbră. I-am scris editorului o scrisoare subliniind acest aspect și, spre surpriza mea, ziarul a publicat-o în săptămâna următoare. Spre și mai marea surpriză a familiei mele, ziarul a început de asemenea să dea și temperatura la umbră. Citind că la umbră sunt doar 35°C, cumva ne simțeam ceva mai bine.

Brusc, ne-am trezit invadați de insecte, atât afară, cât și în casă. Cosașii săreau în valuri de sub copitele cailor. Licuricii au ieșit în număr atât de mare, încât nimeni nu-și amintea o vară cu un spectacol mai luminos. În fiecare seară, frații mei și cu mine ne adunam pe verandă și făceam concurs să vedem cine observă prima licărire. Aveam parte de multă exaltare și chiar onoare în câștigarea lui, mai ales după ce mama a luat din coșul ei de cusut o bucată de mătase albastră și a tăiat din ea un medalion pe care l-a decorat cu alte panglici. Printre durerile de cap, brodase pe el cu fir auriu „Premiul Licuriciului Fentress“. Era un premiu elegant și mult râvnit. Câștigătorul îl purta până seara următoare.

Furnicile invadaseră bucătăria ca niciodată și o torturau pe Viola. Mărșăluiau în formație militară printre crăpăturile minuscule din podele și ferestre, îndreptându-se direct spre chiuvetă. Lupta Violei cu insectele se dovedi zadarnică. Erau însetate și nu puteau fi oprite. Priveam licuricii ca pe o recompensă, iar furnicile ca pe o molimă și pentru prima dată m-am întrebat de ce facem această distincție. Toate erau creaturi care încercau să supraviețuiască secetei, la fel ca noi. Eram de părere că Viola trebuia să înceteze și să le lase în pace, dar

m-am răzgândit când am observat că piperul negru din salata cu ou nu era deloc piper.

În vreme ce anumite insecte ne invadaseră, alți locuitori obișnuiți ai proprietății noastre, cum ar fi râmele, dispăruseră. Frații mei se plângeau de lipsa viermilor pentru pescuit și de cât de greu era să sapi după ei în pământul tare și uscat. Poate vă întrebați dacă râmele pot fi dresate. O să vă răspund eu: e posibil. Pentru mine, soluția era evidentă: râmele apăreau mereu atunci când ploua și era destul de simplu să faci niște ploaie pentru ele. Am cărat o găleată din tablă plină cu apă într-o zonă cu umbră de pe cele două hectare de praf ale proprietății noastre și am vărsat-o în același loc de câteva ori pe zi. După cinci zile, trebuia doar să mă duc acolo cu găleata mea, iar râmele, atrase de pașii mei și de promisiunea că vor avea apă, ieșeau la suprafață. Le adunam și le vindeam lui Lamar cu un penny duzina. Lamar m-a tot bătut la cap să-i spun unde le găsisem, dar nu am vrut. Totuși, i-am dezvăluit metoda mea lui Harry, favoritul meu, față de care nu puteam ascunde nimic. (Ei bine, aproape nimic.)

– Callie Vee, a spus el, am ceva pentru tine.

Apoi, s-a dus la biroul său și a scos un carnețel de buzunar, legat în piele roșie, pe care erau marcate cuvintele „Suvenir din Austin“.

– Uite, a spus. Nu l-am folosit niciodată. Poți să scrii aici observațiile științifice pe care le faci. Ești un adevărat naturalist în devenire.

Ce anume era un naturalist? Nu eram sigură, dar am decis să îmi petrec întreaga vară fiind unul. Dacă asta însemna să scrii doar despre ce vedeai în jurul tău, era ceva ce puteam face. În plus, acum că aveam un loc al meu să notez lucruri, vedeam lumea cu ochi noi.

Primele note scrise au fost despre câini. Din cauza căldurii, stăteau atât de nemișcați în praf, încât păreau morți. Chiar

și atunci când frații mei, de plictiseală, îi împungeau cu bețe, câinii nici nu se oboseau să ridice capul. Se trezeau doar cât să bea apă, apoi se prăbușeau la loc, ridicând nori de praf în jurul lor. Pe Ajax, câinele de vânătoare prețuit al tatei, nu-l făceai să miște nici măcar trăgând cu pușca la un doi pași de botul lui. Stătea întins, cu gura deschisă și mă lăsa să îi număr dinții. Astfel am descoperit că cerul gurii la câine are protuberanțe pronunțate, orientate spre gât, astfel încât, nu încape îndoială aici, să încurajeze trecerea prăzii agitate într-o singură direcție, și anume cea a CINEI. Am scris toate acestea în carnetul meu.

Am observat că expresiile de pe fața unui câine sunt date mai ales de mișcarea sprâncenelor. Am scris „De ce au câinii sprâncene? De ce au câinii nevoie de sprâncene?”

L-am întrebat pe Harry, dar nu știa. A spus:

– Du-te și întreabă-l pe bunicul. El știe lucruri dintr-astea.

Dar nu am vrut. Bătrânul avea propriile sprâncene stufoase și amenințătoare, asemănătoare celor ale unui dragon, și era o figură prea impunătoare, de care nu-mi venea să mă agăț ca un prunc. Nu-mi aminteam să-mi fi vorbit direct vreodată și nici nu eram sigură că îmi știe numele.

Mi-am concentrat atenția la păsări. Din anumite motive aveam o grămadă de păsări cardinal în acel an. Harry mă intriga când îmi zicea că era o recoltă bună, ca și cum am fi muncit să culegem corpurile lor colorate și vesele, apoi să le așezăm în copacii care se aflau de-a lungul aleii din pietriș ca pe niște ornamente de Crăciun. Dar din cauză că erau atât de multe și seceta împușinase hrana lor obișnuită, semințele și fructele de pădure, masculii se luptau furios pentru posesia fiecărui dud. Am găsit un mascul mort, mutilat într-o încăierare. O imagine surprinzătoare și tristă. Apoi, într-o dimineață, o femelă a venit să se așeze lângă mine, pe scaunul din răchită de pe verandă. Am înghețat. Aș fi putut să întind mâna și să

Respect pentru oameni și cărți

o ating. Din ciocul ei galben deschis atârna o gălmă de culoare gri-maronie. Părea un pui de șoarece, cât un degetar, mort sau pe moarte.

Când am povestit despre asta la cină, tata mi-a zis:

– Calpurnia, păsările cardinal nu mănâncă șoareci. Ele se hrănesc cu plante. Sam Huston, dă-mi, te rog, cartofii!

– Da, ei bine, spuneam și eu așa, domnule, am zis încet și apoi m-am înfuriat că nu avusesem curajul să apăr adevărul pe care îl văzusem cu ochii mei.

Gândul că păsările cardinal erau împinse spre un astfel de comportament nenatural mă îngrozea. Următorul pas era canibalismul. În seara aceea, înainte să mă duc la culcare, am luat o cutie plină cu ovăz din grajd și l-am împrăștiat pe alee. Am scris în carnețel: „Câte păsări cardinal vom avea anul viitor, dacă nu e suficientă mâncare? Amintește-ți să numeri“.

Apoi, am scris în carnețelul meu că în vara aceea aveam două feluri foarte diferite de coșai. Unii erau mici, verzi ca smaraldul și foarte rapizi, cu pete negre pe spate. Pe ici, pe colo erau unii imenși, galben-deschis, de două ori mai mari și leneși, strălucitori și atât de grași, încât culcau la pământ iarba atunci când aterizau. Nu mai văzusem dintr-ăștia până atunci. Am interogat pe toată lumea din casă (în afară de bunicul), pentru a afla de unde apăruseră aceste ciudate specimene galbene, dar nimeni nu știa să îmi spună. Niciunul dintre ei nu era cât de puțin interesat.

Ca ultimă speranță, mi-am adunat tot curajul și m-am îndreptat spre laboratorul bunicului. Am dat la o parte pânza grosă care servea drept ușă și m-am oprit tremurând în prag. Și-a ridicat surprins privirea de la teigheaua unde turna un lichid maro, ciudat, în varii pahare și retorte. Nu m-a invitat să intru. M-am bâlbâit spunându-i problema mea despre coșai, în timp ce el mă privea ca și când nu știa de unde să mă ia.